

**BGKNIGORIS @ СОЦИАЛНИТЕ МРЕЖИ - #УЕБ
СОЦИАЛИЗАЦИЯ НА НАУЧЕН ПРОЕКТ
„ЦИФРОВИЗАЦИЯ НА РЕПЕРТОАРА
НА БЪЛГАРСКАТА ВЪЗРОЖДЕНСКА КНИЖНИНА
(1801-1878)“**

Гергана Янчева, докторант

¹ **Университет по библиотекознание и информационни технологии
(УниБИТ)**

Резюме: Популяризацията на научноизследователски проекти в съвременната информационна среда чрез възможностите на информационно-комуникационните технологии (ИКТ) днес е неизменна част от работата на учените. Това се налага с цел реализирането на пълния потенциал на всеки научен проект и възможността той да достигне до по-широк кръг от потребители и лица извън академичните среди. В настоящата статията се представят различните подходи, стратегии и инструменти при уеб социализацията на проект „Цифровизация на репертоара на българската възрожденска книжнина (1801–1878)“ № ДН 05/2 от 14.12.2016 г – Книгопис, в социалните мрежи и канали в интернет пространството. Книжовно-документалното наследство от Българското възраждане е предмет на изследване на Книгопис, което предполага и един по-различен поглед върху начините за популяризиране в онлайн пространството. Обърнато е внимание както на спецификата на използваните социални мрежи и канали, така и на проблемите и решенията, които съществуват при социализацията на научноизследователски проект в онлайн среда. Експоненциалният ръст на интернет потребителите и развитието на Уеб средата от статична (Web 1.0) през интерактивна (Web 2.0 – социално-мрежова) до вече реализиращата се семантична мрежа (Web 3.0) са предпоставки за успешното споделяне на резултати, любопитни факти и идеи от изследователи и учени към потребителите по динамичен и интересен начин.

Abstract: The popularization of research projects in today's information environment through the capabilities of Information and Communication Technologies (ICT) is now an integral part of the work of scientists. This is done for the purpose of realization of the full potential of each research project and the chance to reach a wider range of users and individuals outside the academic environment. This article introduces the different approaches, strategies, and tools involved in the Web socialization of project “Digitalization of The Repertoire of the Bulgarian

Literature of The Revival (1801-1878)” № ДН 05/2 от 14.12.2016 - Knigopis, on social media and different channels on the Internet. The literary and documentary heritage of the Bulgarian Revival is the subject of a study of Knigopis, which implies an unconventional look at the ways of online popularization. Attention is paid to the specifics of the social media and online channels used, as well as to the problems and solutions that exist in the online socialization of a research project. The exponential growth of Internet users and the development of the Web environment from static (Web 1.0) through interactive (Web 2.0) to pre-existing semantic network (Web 3.0) are prerequisites for successful sharing of results, curiosities and ideas by researchers and scientists to consumers in a dynamic and engaging way.

Ключови думи: Книгопис, научноизследователски проект, популяризация, социални мрежи и канали, уеб социализация, @BgKnigopis.

Keywords: Knigopis, research project, popularization, social media and online channels, Web socialization, @BgKnigopis.

Въведение

Усъвършенстването на информационно-комуникационните технологии (ИКТ) през последните десетилетия предоставя на изследователи, учени, библиотеки, научни организации, образователни институции и пр., традиционно считани за консервативни в комуникацията си с по-широка аудитория, разнообразен набор от възможности за комуникация, с които да повишат социалния интерес към научната си дейност. Експоненциалният ръст на интернет потребителите и развитието на Уеб средата от статична (Web 1.0) през интерактивна (Web 2.0 – социално-мрежова) до вече реализиращата се семантична мрежа (Web 3.0)¹ са предпоставки за успешното споделяне на резултати, любопитни факти и идеи от изследователи и учени към потребителите по динамичен и интересен начин. Големите индустрии, бизнесът, дори и малките компании и частни фирми активно се възползват от развитието на световната информационно-комуникационна мрежа – интернет, социалните мрежи и канали. Дигиталната информационна среда успешно се използва за маркетинг, популяризиране и привличане на потребители с конкретни цели – печалба, ангажираност към продукти, идеи и каузи. По същият начин един научноизследователски проект има потенциала да достигне до по-широк кръг от потребители и лица от всички слоеве на обществото, които са извън академичните среди. Социалните мрежи като Facebook, YouTube, Twitter, Instagram, LinkedIn, ResearchGate и блог-платформите трансформираха начина, по който потребителите се информират, общуват и споделят. С подходяща стратегия и познавайки спецификата на всяка една от тях, те биха могли да спомогнат за популяризирането и успешната уеб социализация на всеки един научноизследователски проект. Книжовно-документалното

наследство от Българското възраждане е предмет на изследване на проект „Цифровизация на репертоара на българската възрожденска книжнина (1801-1878)“ № ДН 05/2 от 14.12.2016 г – Книгопис , което предполага и един по-различен поглед върху начините за популяризирането му в онлайн пространството. В изложението се представят различните подходи, стратегии и инструменти при уеб социализацията на проект „Книгопис“, в социалните мрежи и канали в интернет пространството.

Проект „Книгопис“

„Книгопис“ е уеб портал, обединяващ дигиталните компоненти, разработени по проект „Цифровизация на репертоара на българската възрожденска книжнина (1801–1878)“, финансиран от Фонд научни изследвания по договор № ДН 05/2 от 14.12.2016 г. Сайтът има амбицията да осигури отворен достъп до библиографска информация за българските възрожденски печатни книги в периода от началото на XIX век до Освобождението на България (1878). Достъпът до базата от данни ще се осъществява чрез информационно-търсещи, библиометрични и географски системи. Целта на проекта е да предостави бърза, лесна и удобна за ползване количествена информация за проучване на широк спектър от теми и проблеми, отнасящи се до Българското възраждане. Новият информационен продукт представлява естествена технологична надстройка на печатните библиографски справочници, разработени от няколко поколения чуждестранни и български учени през XIX и XX век. Цифровизираният библиографски ресурс решава задочния спор за азбучната и хронологичната подредба на ретроспективните библиографски масиви и значително разширява възможностите на печатния аналитичен репертоар на Маньо Стоянов „Българска възрожденска книжнина“.²

За нас

Българската ретроспективна библиография за периода на Възраждането (1801–1878) е предмет на изследване на поколения чуждестранни и български учени. Въпреки сериозния интерес към описването на възрожденските печатни книги, библиографирането им е отразено в няколко индивидуални труда, които не следват обща методология и се разминават в териториалния и езиковия си обхват. Вследствие на това приемствеността между тях е нарушена, а броят на включените библиографски единици – различен (Иречек, 1872; Балан, 1909; Погорелов, 1923; Стоянов, 1957; Теодосиев, 2007). Историческите обстоятелства по събирането и публикуването на посочените библиографии, а също и технологичното развитие през последните три десетилетия, налага синхронизирането и обобщаването им в съответствие с изискванията на съвременната информационна среда.

Най-големият недостатък на българските библиографски справочници за периода на Възраждането, както и за други периоди, е, че те са само в печатна

форма или са дигитализирани в статични формати (най-често pdf) и не отговарят на нуждите на съвременното информационно общество. При работата с тях информацията се обработва и анализира бавно, изискват се индивидуални научни усилия, а направените справки, при използването на количествени методи, често не отразяват характеристиките на набелязания предмет. При самото съставяне на печатните репертоари са налице редица пропуски, неточности и технически грешки, които в печатна форма на хартиен носител могат да бъдат открити, но трудно могат да бъдат допълнени и отстранени в общия библиографски корпус. Натрупването на библиографски грешки води до неточности в самите научни проучвания, опиращи се на библиографска и библиометрична информация. По тази причина цели автори, заглавия и тематични направления остават невидими или погрешно интерпретирани.

Настоящият проект за изграждане на информационно-търсеща система (ИТС) има за цел да отстрани недостатъците на печатните библиографски справочници – унифициране на записите, сравнителен анализ между съществуващите версии и описанията в тях библиографски единици, възможност за допълване и отстраняване на грешки 24/7, пестене на време за библиометрични и количествени анализи. Цифровизираният библиографски масив ще предоставя отворен достъп до персонализирана информация, според нуждите на конкретното изследване, посредством набор от филтри.

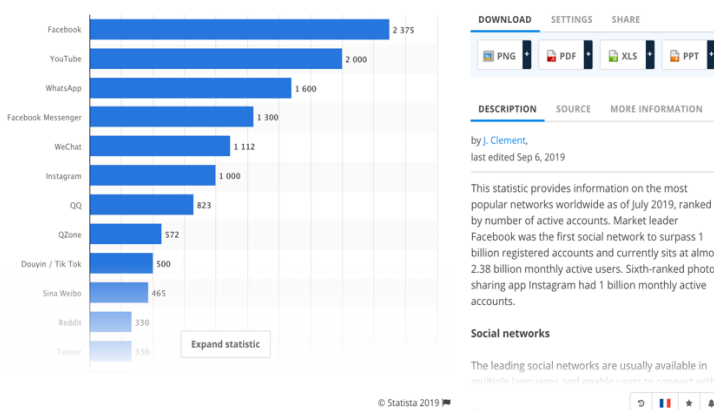
Новата ИТС прилага иновативната методология на географските информационни системи (ГИС), която визуализира библиографската информация и позволява използването ѝ посредством топографски показатели. Изграждането на библиографска база данни (БД) на принципите на ИТС и ГИС има фундаментален характер за развитието на българската наука.[1]

Проектът се разработва от Катедра „Библиотечни науки“ към Факултета по библиотекознание и културно наследство на Университета по библиотекознание и информационни технологии. Той се финансира от Фонд научни изследвания, Министерство на образованието и науката на Република България. Екипът, под ръководството на доц. д-р Васил Загорев (история на книгата), включва специалисти с различни компетенции: доц. д-р Красимира Александрова (библиография), гл. ас. д-р Пламена Златкова (библиотекознание), гл. ас. д-р Марина Енчева (информационно-търсещи системи), гл. ас. д-р Поли Муканова (филология и книгознание) и д-р Калин Йорданов (информационни технологии). В изпълнението на проекта са привлечени по конкретни задачи постдокторанти, докторанти и студенти: инж. д-р Искра Цветанска (постдокторант), гл. ас. д-р Калин Стоев, Гергана Янчева (докторант), Габриела Ангелова (докторант) и Михаил Вълв (студент). Като външни консултанти участват и представители на библиотечно-информационния сектор: Юлия Карадачка-Симеонова (НБКМ), Силвия Филипова (НБКМ), Силвия Найденова (ЦБ на БАН) и Искрен Стоянов (ИТ).³

Изложената по-горе информация за проекта, целите и задачите му е публично достъпна в онлайн среда, на специално разработен за целта уеб сайт - <https://knigopis.unibit.bg>. За изработка на портала е използвана Система за управление на съдържание (СУС) - WordPress (WP). Текстовете към сайта предоставят актуална информация за състоянието на проекта към всеки един етап от развитието му и са разписани от екипа на „Книгопис“.

За уеб социализацията на проекти от подобен тип е задължително присъствието им в онлайн среда чрез специално разработени за целта уеб сайтове и портали. Днес вече не е рядкост част от проектите на български учени и изследователи в хуманитарните науки да поддържат публично достъпни страници в интернет пространството, но се наблюдава слабото им участие в социалните мрежи и канали. С цел успешното популяризиране на уеб сайта (и съответно на проект „Книгопис“) сред обществото през първия му етап бяха създадени профили или т. нар. „акаунти“ в най-разпространените социални мрежи и канали за споделяне на дигитално съдържание. Според проучвания за най-използвани социални мрежи в България и по света, на първите места се нареждат: Facebook, YouTube, WhatsApp, Facebook Messenger, WeChat, Instagram, Twitter, и др. На фиг.1. *Най-популярните социални мрежи в световен мащаб към юли 2019 г., класирани по брой на активните потребители (в милиони)*, е представена класация на социалните мрежи в глобален мащаб според Statista. Както може да се отбележи от графиката социалната мрежа Facebook е водеща, следвана от различни приложения за мигновена комуникация, микро-блог платформата Twitter и онлайн мобилната социална мрежа Instagram, която служи за споделяне на снимки и кратки видеа.

Most popular social networks worldwide as of July 2019, ranked by number of active users (in millions)

Фиг. 1. *Най-популярните социални мрежи в световен мащаб към юли 2019 г., класирани по брой на активните потребители (в милиони), според Statista.com*

Имайки предвид популярността на различните инструменти за комуникация в интернет в началото на 2018 г. бяха създадени няколко профила, като се използва регистрираната към уеб сайта електронна поща: knigopis@unibit.bg. Профилите са описани накратко:

- Страница на проекта „Книгопис 1801-1878“ в най-използваната социална мрежа Facebook, с потребителско име (username): @BgKnigopis, която е достъпна на адрес: <https://www.facebook.com/BgKnigopis/>
- Профил в Twitter с потребителско име: @BgKnigopis, достъпен на: <https://twitter.com/BgKnigopis>
- Профил в апликацията за споделяне на изображения Instagram - @knigopis, достъпен на: <https://www.instagram.com/knigopis/>
- Канал за видео споделяне в YouTube – BgKnigopis, достъпен на: <https://www.youtube.com/channel/UCKMgtkTPi2b4hOWYYxDJlAQ>

В стратегията за популяризиране на проекта чрез социални мрежи и канали бе предвидено те да бъдат свързани един към друг, като това позволява по-бързото разпространение на споделената информация от единия към другия канал/ социална мрежа/ микро-блог. Страницата на проекта в социалната мрежа Facebook комуникира с най-големите дигитални библиотеки в България и по света. Същото е приложено и към другите профили в интернет, които подпомагат популяризацията и уеб социализацията на проекта. Леките разлики, които се забелязват в потребителските имена се дължат на спецификите на всяка една от социалните мрежи. Друга причина е липсата на свободно име, което би могло да се ползва в дадената мрежа. Унифицирането на акаунтите до пълно съответствие на името във всички социални мрежи и канали е трудно. На уеб сайта на проекта са налични икони или т.нар. „бутони“ на отделните социалните мрежи, които създават връзка с регистрираните вече акаунти.

Комуникацията в социалните мрежи притежава своите специфични елементи и знаци. Известният като „кльомба“ знак @ се използва предимно в адресите на електронните пощи, но в социалните мрежи служи, за да се направи връзка с името на потребител, страница или организация.⁴ Препоръчително е символът да се използва от членовете на екипите, които са ангажирани с уеб социализация на даден научен проект, защото така те могат да таргетират сходни групи в цифровото пространство. При публикуване в профилите на проект „Цифровизация на репертоара на българската възрожденска книжнина (1801-1878)“ се използва @BgKnigopis, защото дава възможност за обвързване с други участници в процеса на работа или

комуникацията по различни поводи, например @VasilZagorov – ръководител на проекта; @clbasbg – ЦБ на БАН; @nbkmbg – НБКМ и др. Вторият основен и също изключително важен символ на онлайн комуникацията е **хаштагът** – #. Етикетът или т. нар. „хаштаг“ е знак за препратка и се използва за търсене в мрежата.⁵ Чрез употребата на хаштагове е възможно обвързването на публикации както във Facebook, така в Twitter и подобните социални платформи. За популяризиране на публикациите в акаунтите на проект „Книгопис“ най-често се използват следните хаштагове: #bgknigopis, #bookhistory, #BgKnigopis, както и други етикети (#...) подходящи за конкретната публикация. При участия на членове от екипа на проекта в конференции, кръгли маси и семинари се използват препратки към профилите на съответните институции, организации или уеб сайтове на национални и международни конференции (#IFLA, #EBLIDA, #Sharp19, #EDULEARN19).

Резултати

За периода от създаване на профилите на проект „Книгопис“ месец май 2018 г. до септември 2019 г., може да се изведе следната статистика за популярността, както на страницата във Facebook, така и на отделните публикации в нея.

1. Аудитория : **193** бр. харесвания(page likes) на страницата; **198** бр. последователи (followers);
2. Публикации (post) – **63**, от които едно видео с **331** преглеждания, достигнало до **665** потребители.
3. Публикации достигнали средно над 300 потребители – **12**.
4. Публикации достигнали най-висок брой потребители и последователи, както следва:
  - „Идентифицирайте книгите си по-лесно с помощта на конвертора за дати, обозначени с църковнославянски цифри.“ – 14.02.2019 г., **426**;
  - „Илюстрация с огледален текст от "Канон молебний", 1841 г., екземпляр на Исторически музей - Самоков“ – 19.04.2019 г., **378**;
  - „Страхотно откритие благодарение на приятелите ни от Централна библиотека на БАН и @History museum Samokov - Исторически музей Самоков: Възрожденските издатели изработват едно издание с различен цвят на подвързията! Остава да разберем дали това се прави с конкретна цел или е приумица на печатарите...“ – 04.06.2019 г., **461**;
  - „Така започва нашата седмица! @ Библиотеката 📖 Вържени с любопитство и ...лупа 😊“ – 10.06.2019 г., **334**;
  - „Духовен зрак“, 1856 г. и визуалната комикс култура на Възраждането“ – 11.06.2019 г. – **766**;

- „Книгата в историята, но и историята в книгата или един великолепен пример за пътя на един екземпляр през годините като собственост на различни хора. Печат на османотурски език: Sevani [сбирка на] Nikola Vsc [Vascidovic] 1277 г. по хиджра [1861 г.] Притежание на И. [Иван] Ведър, 1862 г. Подарена на Българското читалище в Букурещ, 1862 г. Днес - притежание на Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ – 12.06.2019 г., **446**;
- „Леонид с дълги уши неомит – образ от българската възрожденска площадна сатира. Из брошура на Г. Икономов "Огледало на гръко-арнаутските магесници, шарлатани и билиро-бузаджи и хекими", 1855г., Цариград. Още по темата за сатирата в епохата на Възраждането, може да се прочете тук: <https://bit.ly/2MM6KmX> – 13.06.2019 г., **690**.
- „Интерпретациите на зодиака в старопечатните книги. Възрожденски хороскоп за зодия: риби, овен, телец, близнаци, рак, лъв и козиорог.“ – 19.06.2019 г., **556**.

Всички публикации са придружени с интересни авторски снимки от страниците на книгите, направени по време на работа с изданията по метода *de visu*. Едни от най-харесваните и споделяни публикации са именно тези с любопитни факти и илюстрации от емпиричния материал, с който работи екипа на проекта. Страницата споделя също така публикации от профилите на други организации и проекти, които кореспондират с тематиката на научноизследователския проект „Книгопис“.

При уеб социализацията на „Книгопис“ се използва и набиращата все още популярност сред гражданското общество в България, но не и в научните среди, социална мрежа Twitter. Тя предоставя онлайн микро-блог услуга на своите потребители.⁶ Twitter позволява на потребителите си да изпращат кратки съобщения ограничени до 280 символа с равностойност на 4 фотографии, наречени твитове. Мрежата понастоящем се нарежда като една от водещите социални мрежи в световен мащаб, според данни на активните потребители на Statista.com.⁷ Към четвъртото тримесечие на 2018 г. Twitter има 321 милиона активни потребители месечно. За същия период броят на ежедневно активни потребители на Twitter в световен мащаб възлиза на 126 милиона. Регистрираните потребители могат да четат и публикуват твитове, както и да следват други потребители чрез актуализирана емисия (feed). Профилът на „Книгопис“ е създаден през месец май 2018 г., има 131 тuita, като следва 173 профили на библиотеки, научни организации, известни учени, докторанти, студенти, преподаватели, конференции и др. Последователите (followers) са малко на брой – 33, но за подобен тип профили с научна насоченост, това е задоволително на този етап от социалното му присъствие в

мрежата. Наличието на български научноизследователски проект като „Книгопис“ в тази социална мрежа смело може да се приеме за precedent в българското и световното онлайн социално пространство, което беше отбелязано и на най-престижната международна конференция по история на книгата – SHARP 2019, Amherst.

Заклучение

За успешната уеб социализацията на научноизследователски проект в онлайн среда са необходими определени инструменти, но преди всичко са нужни специфични умения за работа както с платформи за споделяне на дигитално съдържание, така и с разновидностите от социални мрежи в интернет. Академичният състав на Катедра „Библиотечни науки“ (УниБИТ) и екипа към проектите, които се реализират от нея, имат значителен опит в употребата на социални мрежи за уеб социализация на национални и международни научни и образователни проекти (*np. Книгопис, Navigate project и др.*) Предизвикателствата пред изследователите и учените, които се стремят да популяризират и най-вече да социализират чрез интернет своята работа и резултати, са свързани със значителното време, което е нужно за поддържане на активно присъствие в онлайн информационната среда и спецификата на всяка една от социалните мрежи. Въпреки това, възможностите за привличане на повече потребители извън академичните среди към научните занимания, проекти и иновативни решения са разнообразни, благодарение на развитието и усъвършенстването на информационно-комуникационните технологии днес.

Благодарности: Проект „Цифровизация на репертоара на българската възрожденска книжнина (1801-1878)“ № ДН 05/2 от 14.12.2016 г се разработва от Катедра „Библиотечни науки“ към Факултета по библиотекознание и културно наследство на Университета по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ). Финансира се от Фонд научни изследвания, Министерство на образованието и науката на Република България. Екипът на проекта изказва благодарности към колективите на Градски исторически музей – Самоков (под ръководството на Веселин Хаджиангелов); Регионален исторически музей „Акад. Йордан Иванов“ – Кюстендил (под ръководството на Валентин Дебочички); Регионална библиотека „Емануил Попдимитров“ – Кюстендил (под ръководството на София Пайчева); Регионална библиотека „Любен Каравелов“ – Русе (под ръководството на Теодора Евтимова).

Бележки

¹ Онлайн речник. Дефиниция на Уеб 3.0. Достъпно на:

<https://www.techopedia.com/definition/4923/web-30> [Прегледан: 10.09.2019]

² Уеб сайт на научноизследователски проект „Книгопис“, раздел „Начало“. Достъпно на: <https://knigopis.unibit.bg/> [Прегледан: 10.09.2019]

³ Уеб сайт на научноизследователски проект „Книгопис“, раздел „За нас“. Достъпно на: <https://knigopis.unibit.bg/za-nas/> [Прегледан: 10.09.2019]

⁴ Знакът @. Wikipedia. Достъпно на: <https://bg.wikipedia.org/wiki/@> [Прегледан: 10.09.2019]

⁵ Знакът #. Wikipedia. Достъпно на: <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%B0%D1%88%D1%82%D0%B0%D0%B3> [Прегледан: 10.09.2019]

⁶ Twitter. Wikipedia. Достъпна на: <https://bg.wikipedia.org/wiki/Twitter> [Прегледан на: 10.09.2019]

⁷ Twitter – Statistics and Facts. Statista. com. Достъпна на: <https://www.statista.com/topics/737/twitter/> [Прегледан на: 10.09.2019]

Източници

[1] **V. Zagorov, M. Encheva** (2017) Digitalization of The Repertoire of Books From the Bulgarian Revival (1801–1878), ICERI2017 Proceedings, pp. 3545-3548.

Загоров, В. М. Енчева. Цифровизация на репертоара на българската възрожденска книжнина (1801–1878). 2017.

BGKNIGOPIS @ SOCIAL MEDIA - #WEB SOCIALIZATION OF A SCIENTIFIC PROJECT DIGITALIZATION OF THE REPERTOIRE OF THE BULGARIAN LITERATURE OF THE REVIVAL (1801-1878)

**Gergana Yancheva, PhD candidate
University of Library Studies and Information Technologies**

За автора:

<http://unvka.unibit.bg/index.php/bg/component/sppagebuilder/29->